

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 11. maja 2017 - Leto XXVII, št. 19

stran 2

OD KEC SI, LJUBICA, TI DOMA?

Gančki majoš
stran 4

O podobah ženske
stran 8

Tekmovanje v slovenščini
stran 7

Mamica, povejte mi...

Tau pesem bi tō leko čuli na Srečanju ljudski pevcev pa godcov, stero so držali v Varaši 7. majuša. Pa nej samo zatok, ka je tau ljudska pesem z Gorenjoga Senika, liki zatok tō, ka je prva majska nedela materinski den (den mater) na Vogrskom, gda so vsepovsedik programi, na steraj mlajši pa vnuki s pesmimi pozdravlejo svoje materé pa babice. Pa z raužami, s küplenimi pūšli ali z domanjimi, stere cvetejo na gračenki.

Den mater je nej vsepovsedik majuša. Povejmo, v Sloveniji je 25. marciuša, na svetek Ceplene Mardje (Marijino oznanjenje), v največ rosagaj je na drugo nedelo v majuša (Astrija, ZDA, Slovaška, Švajc, Belgija, Brazilija, Češka...). Najbole rani datum majo na Norveškom (druga nedela v februaru), najkasneje svetijo matere v Panami (8. december).

Med ljudskimi pesmimi v Porabji je več takšni, stere spevajo o materaj. (Dober večer, mamica; Mam'ca moja; Mamica, povejte mi; Mati betežavajo; Pšenica na pauli že zori; Seničke matere...) Ništrne so vesele, ništrne šaljive, ene so malo špotljive, so pa med njimi žalostne tō. Dostafele čutenja najdemo v nji, ranč tak, kak dostafele usod (sors) doživijo matere. Srečo, da se njim rodi zdravo dejte, stero zraste v čedno mlaše pa mladoga pojba ali deklo. Veseldje, če se dobro znajde v žitki pa z njega grata pošteni odrasel. Žalost, če je dejte betežno, če se lagvo vči, če ga kak mladoga, usoda lūča es pa ta. Leko je dejte kakšnokoli – leko je lejpo, grdo, uspešno, nesrečno, leko iz njega grata velki človek ali razbojnik – mati vsigdar mati ostane, svojo dejte nigdar ne zataji. Ranč zatok si materé zaslūžijo svoj svetek. Dostafart se moški šaliyo, zakoj svoje dneve majo samo ženske (den žena, materinski den), zakoj moški nemajo svojga dneva. Zvūn zgodovinski vzrokov – ka so se mogle boriti za enakopravnost – vejndrik ranč zavolo toga, ka je den mater, simbolično den življenja tō.

Istina, ka bi se za »življenje«, za materino skrb, za njeno lūbezen šikalo zavaliti vsakši den, pa nej samo en den v cejlo leti. Materé ne čakajo nika velkoga od svoji mlajšov, samo poštvānje, par minut časa pa kakšno lejpo rejč.

Tau lejpo rejč sem si »sposaudila« od slovenskoga pesnika Toneta Pavčka:

*»Vsaka mama je prava mama,
dana za srečo in na veselje.*

Prava. In ena sama.

Za vse življenje.«

Marijana Sukič

»Od kec si, lubica, ti doma?«

»Na Siniki mam edno, mam v Čöpengi dvej, sinička je jakša kak čöpenske dvej« - smo čuli 7. majuša v monoštrskom Slovenskom domi od pesmarske skupine Sombotelske spominčice. Té reči z edne porabske nautē bi leko bile moto varaškoga srečanja ljudski pevcev ino godcov z naslovom »Od kec si, lubica?«, šteroga je organizerala Zveza Slovencev na Madžarskem. Rejsan, gor so staupile skupine tak iz Porabja kak iz Slovenije - pa samo žmetno smo se leko odlaučili, če so »siničke« ali »čöpenske« jakše bilé.

»Ljudska muzika dosta vsega nosi v sebi, má svoj ritem, svojo pripovejst pa svojo mauč, štera nas pela nazaj v stare čase« - je v svojem guči na začetki programa premišlaval sekretarka Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek. Tau je tō nej pozabila cujdati, ka so srečanje držali djenau na materinski den - sledik so ništerne skupine rejsan spevale o materaj, padaš porabski Slovencev Ludvik Rudolf iz Male Nedelje pa je tapravo veršuško o svojoj materi. »Pesmi, štere te gnes čuli, aj ne baužajo samo vaše vūje, liki dūšo tō« - je sekretarka prejkdala oder skupinam.

Zvūn nastopajoči je prišlo dosta najgir lūstva s Porabja pa Prekmurja tō, navzauči (med njimi slovenski generalni konzul dr. Boris Jesih in parlamentarna zagovornica slovenske narodnosti Erika

ranč tak ništerne menje poznane porabske nautē spejvale) zastopali še Ljudski pevci z Gorenjoga Senika, šteri so s svojimi trejmi pesmimi lepau nūtpokazali večglasno domanje spevanje.

Pesmare, goslarē pa publiko je pozdravila sesretarka Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek

Na letošnje srečanje pa je prišlo dosta skupin iz Slovenije. »So-

glasov. Najbole koražni so venak bili goslarē »Vinski bratje« s prekmurski Gederovec, šteri so zaigrali pa zaspejvali starejše prekmurske ljudske pesmi. Na odri smo čuli fude, ribaš, tikvino trpejto pa bobén, publika se jim je spoj radūvala.

Malo bole od daleč so prišli »Veseli prijatelji« z okaulice Ptuja. Že sedem lejt vküper igrajo, v Varaši pa so se nūtpokazali trgé njini moški (s sejrimi kecami). Če rejsan so nej spejvali, so veselo igrali na klarinet, gombaste fude ino trubo, vsi pa so meli na klabükaj redeče klinčece. Ranč tak s štajerski krajin so se na dugo paut podali člani držine Repenšek (oča Jure, mati pa trgé sinauvge), šteri so pokazali, ka je najlepši inštrument donk človeči glas. Večglasno so zaspejvali tri lejpe slovenske (med njimi koroške) ljudske pesmi.

Sombotelske spominčice s Francekom in Dušanom Mukičom

Gorenjesenički ljudski pevci z mentorico Vero Gašpar

Köleš Kiss) so leko vidli kvaliteten program sedmi skupin. Slovence na Madžarskom so zvūn Sombotelski spominčic (štere so tau paut

side« z Male Nedelje so spejvale Marijino, domoljubno pa materinsko pesem, veselo je bilau poslušati njini pet lejpi ženski

Program se je končō s spevanjom pesmarske skupine »Tašči-ca« s štajerske vesnice Rače. Dvej gospē sta zaspejvali tri pesmi, v šteraj sta se spominjali stari cajtov, materine lūbezni ino Jezošove dobraute. Dvoglasno spevanje je sprevajo glas fud. Eden najlepši momentov na srečanju je biu, gda so se na odri zbrali vsi goslarē pa pesmarge ino vküper zaspejvali porabsko nauto »Od kec si, lubica, ti doma?« Če rejsan je biu tau uradni konec programa, so fudaške nej tak bro-dili - vküпно spevanje se je nej pa nej stelo enjati, če se je že zbralo telko lūbitelov slovenske pesmi.

-dm-

»ZA NAJA JE NAJBOLE VAŽNO ČÜTENJE LÜBEZEN«

V edni od naši starejši novin ste leko prešteli, ka so v varaškom Slovenskom domi aprila držali koncert slovenske pesmarce *Ditke*, štera je v Monoštri zaspejvala več pesmi *Ferina Lainščeka*. Gorički pesnik ino pisatel pa je zmejs goršto svoje verzuške v domanjoj rejči, pa pripovejdo, zakoj je té gezik fundament njegve identitete. Pred koncertom smo se po-

melodije že k več kak desetim pesmim *Ferina*, té se leko najdejo na dvej moji CD-naj. Od tistoga mau pa vküper gorstaupava na koncertaj.«

- *Vaša lejpa muzika pomaga Ferini, ka aj s kem več lüdi spozna njegve verzuške, Ferinova poezija pa dava düšo vašim melodijam...*

»Pomagamo eden drügoma pa vküper pišemo edno lejpo pripovejst. Ta je nika sploj

ranč tak. Istina pa je, ka mi un vsikdar pomaga, če se mi gder zatekne. Rejsan leko pišem te, gda mam navdih (ihlet).«

- *Če pomislimo na vas, mate vsikdar gitaro v rokej...*

»Na gitaro igram že od svojoga sedmoga leta, od tistoga mau me sprejaja na vsej moji koncertaj. Počütim se, kak liki bi mejla prazne roké, gda je nej z menov. Té moj inštrument je vsikdar nindrik naprej.«

- *S pesmimi Ferina Lainščeka ste se podali na paut po cejloj Sloveniji. Zakoj ste prišli k nam v Porabje tö?*

»Tau je naša sprtolejtna turneja - en par koncertov je že za nami, en par nas eške čaka do konca junija. Radi bi svojo muzično poezijo nutpokazali zvün slovenski grajnc tö, zatok smo se odlaučili, ka pride-mo v Monošter. Na Madžarskom smo eške nej bili pa se mi zdi prav, ka nas poslünejo Slovenci z ov kraj grajnec tö. Ka uni ranč tak spoznajo tau našo lejpo poezijo.«

- *V par lejtaj ste v svojoj karijeri dosegnili dosta vse. Ka planerate za bodauče?*

»Tak škem dale delati, kak do tega mau, s Ferinom va eške dalevküper delala. Žepripravlam nauve pesmi, gvüšno va vödala eške kakši CD, ali več. Sploj dobro se razmejva.

Ovak pa pišem svojo muziko tö, z angleškimi rečami. Če de dale tak šlau, s takšimi popularnimi koncerti, bau super!«

Pred koncertom v Varaši je bilau eške djenau telko cajta, ka smo malo vöopitali drügoga člana ekipe *Ferina Lainščeka*, kak un gleda na sodelovanje.

- *Zakoj so vaše verzuške lejpe vküper z Ditkinim spejvanjom pa igranjom?*

»Zdaj že par lejt vküper delava ž njauv. Una nekaj posabno čüti mojo poezijo, njeno spejvanje dava vekšo vrejdnost mojim pesmim. Dosta

gorstaupava, tak prihaja poezija v velke dvorane, na velke odre. Tau je že skoro unikum, vej smo pa pesniki navčeni mali klubov, mali dvoran. Tau pa je mali fenomen, šteri me veseli z več pogledov: z ene strani zatok, ka nagačava šüršo publiko, štera bi ovak poezijo nej poslušala; z drüge strani pa zatok, ka se s pomočjauv muzike napravi posaban ambient.«

ma želejš. Planerati ga ranč tak ne moreš. Tak muzika kak poezija nosi v sebi več notranji plasti (belsö réteg) pa nikdar ne moreš djenau povödati, ka je tisto, zavolo koj go dosta lüdi vzlübi, ka go lidgé radi majo. Odgovor najdemo v tem, kak publika reagéra. Tau vidiš direktno z odra, ali kisnej, gda za odrom podpišuješ knige. Vidiš, ka je genilo lidi od znautra.

Ditka na gitari špila od maloga mau

Feri pravi, ka je dialekt en tau njegve identitete

gučavali z mladov pesmarcov *Ditkov*.

- *Kak ste dobili idejo, ka te spejvali pa z gitarov sprevali slovenske verzuške?*

»Ideja za poezijo z muzikov je prišla čistak spontano, dau go je moj škonik slovenskoga gezika, gda sem eške v srejd-njo šaulo ojdla. Tistoga ipa sva z očom oprvin napisala muziko cuj k en par pesmim *Toneta Pavčeka*. Za en malo je bila na redej pesem »Ne bodi kot drugi« *Ferina Lainščeka*. Tak sem pesnika spoznala pa tak eške itak vküper delava. Z očom sva napisala

rejdkoga tak v Sloveniji kak prejk njeni grajnc. Celau dobro se razmejva, trnok mam rada *Ferinove* pesmi. Zavolo toga leko muziko cujnapišem, najšla sva vküпно energijo.«

- *Prve melodije vam je napisal oča Gorazd Čepin. Sami tö kaj pišete?*

»Po prvi pesmaj sem ge tö gratala batrivna pa začnila naute pisati. Mam slobaudnost, vej mi pa *Feri* njá, aj štero koli pesem odeberém pa napišem muziko cuj, vsejm pesmim, štere se mi vidijo. Prauste roké mi dava oča

- *Zakoj leko tau vaja vküпно delo dobro funkcionera?*

»Začnilo se je zavolo njene lübezni do poezije pa moje lübezni do muzike. Te sva pa gorprišla, ka je za naja skoro najvažnejše čütenje lübezen. Tau je té znautrašnji motor, šteri naja dale žené. Zdaj delava vküper, pomagava si eden drügoma, vküper pelava naja mali šift.«

- *Sta pričaküvala takšo popularnost? Pesem »Ne bodi kot drugi« je gratala himna zalüblencov...*

»Uspeha nikdar tak ne čakaš, leko, ka si ga samo na tío-

Če se tak piše muzika cuj k pesmim, napravi poezijo ovaško: vküper sapo djemléš s tistimi, šteri go poslušajo.

- *Tü smo par kilomejterov od vašoga rodnoga Goričkoga. Zakoj se vsikdar znauvič povrnéte v Porabje?*

»Vsikdar rad odim v tau krajino, tau je moja potrejba. Porabje je eden tau moje krajine, našoga vküpnoga gezika. Ta rejč je rejč moji mlašeči lejt, v šteroj sem gorrasso. Tau je eden tau moje identitete - pa tau so nej prazne reči, tau je nika dosta-dosta več.«

-dm-

PREKMURJE

Svetki

Tak kak dosta Slovincov si je tudi dosta Prekmurcov privauščilo malo dukše svetke. Tisti, steri so si vzeli en den dopusta, so bili leko doma šest dni, najšli pa so se tudi takši, ka so si v preminauči dvei kednaj vzeli sedem dni dopusta in so bili fraj šestnajst dni. In zakoj je tau tak? 27. april je svetek, steri se zové dan upora proti okupatorju. Povezani je z leton 1941, gda je bila na té den v rami pisatela Josipa Vidmara v Ljubljani ustanovljena Protiimperialistična fronta, stera se je po napadi Dajčlanda na Sovjetsko zvezo preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Mednarodni praznik dela, 1. maj, pa v Sloveniji kak edini v Evropski uniji slavimo ške 2. maja. Pauleg nas majo v Evropi na té den fraj ške samo v Srbiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini in Ukrajini.

Kak po tradiciji se na té največši delavski svetek pauleg toga, ka se postavi majpan, prižge tudi ogenj. Kresovanja, kak jim pravimo, so pripravili skor v vsakši naši vesnici. Čüli smo takše in ovakše guče. Soboški župan Aleksander Jevšek si je zaželo, ka ogenj ne bi svejto samo za spomin, liki bi biu tudi posvejt, steri bi zagoro v naši srcaj. Rejči, stera je v Rogošovcaj, gé so nej svetili samo delavskoga, liki tudi občinski svetek, povedo župan Edvard Mihalič, pa nam tudi dajo za misliti. Pravo je, ka je pozeba nej vničila samo tisto, ka je raslo v gorica, v sadovnjakaj in na njivaj, pozeba je prišla tudi v naša srca: »Vse menje smo složni, človek je človeki nej več brat, zaperamo se v vouse okvire, bede sočloveka neščemo viditi, gračvlemo sovražni do tijincov, postavlam ograie in zidove.«

Silva Eöry

Gančki majoš

»Glavno je, ka tau tradicijo obdržimo«

Pred prvin majušom se po cejloj Sloveniji, tak kak tudi v dosta drugi evropski rosagaj, postavlja majsko drejvo, mlaj, ali kak v Porabji pravite majpan. Najbole erični mlaj, pravijo njemi majoš, že od 1919. leta postavljajo v prekmurski vesnici Gančani. Od lani je ta lejpa zahvalna šega vpisana tudi v register žive slovenske kulturne dediščine. Gančki majoš ob pomauči sovaščanov vsako leto 30. aprila pripravijo

mladi, steri v tistom leti dopunijo 18 let, pravijo jim »lejtники«. Po vesnici cejlo popaudne nosi-

toga osem dejkeu in šest pojbov. »Prejk polonje poti je za nami.

Gančki majoš

Občutek je neverjeten. Nej zavolo pitija, zavolo družbe, muzike in vsega,« mi pri kape-

»Lejtniki«, treči z leve strani Blaž Kous, nosijo vrek

jo smrekov vrek, steroga prva okinčajo s papernatimi roužami, prauti večeri pa na starom nogometnom igrišči postavijo majoš. Té običaj so si vžbrodili štirge domanji pojdje, sodaki. Po prvoj svetovnoj bojni so v zahvalo blajženi Mariji pred prvin majon na skrūma postavili draug z gorokinčano brezovo krošnjo. Tau so napravili zatau, ka so srečno prišli domau iz bojne. Kak smo že napisali, je postavljanje in kinčanje majoša v Gančanih delo za generacijo, stera v tistom leti grata punoletna. Letošnji »lejtники«, vsi so rojeni 1999. leta, je 14, od

lici - gé so se stavili »lejtники« in tisti, steri so jim pomagali nositi vrek - povej Blaž Kous in cujda, ka »je samo edanuk v žitki tak, ka si »lejtник«. Vrek je trno žmeten. Zriktali smo ga v vesnici. Tau furt nešče z dobre vole dá. Steblo pa se vsakšo leto küpi. Inda svejta je tak bilou, ka so ga vkradnili, zdaj pa se tau več ne dela. Zdaj so drugi cajt. Glavno je, ka tau tradicijo obdržimo.«

Slavko Petek, steri je biu »lejtник« pred 33 leti, se spaumni, ka so že prvi petek po nauvon leti vküp prišli in začnili rediti rauže iz krep papejra. »Bili sta dvei

ženski, ena je zdaj na žalost že pokojna, druga, Hedvika Križanič, pa je ške gnesden tista, ka tau dela. Mlajše ženske je tudi navčila, tak ka je zdaj več takši, stera znajo tau napraviti. Ona je tudi tista, stera napravi štiri kraune s pantljikov in rauž, stera se vsako leto gorobesijo na steblo majoša. Mi jim pravimo tudi gobčence, vej pa tak vövidijo kak kravje gobčence,« ške povej Petek in raztolmači, ka se na majoš dene telko mali slovenski zastav, kelko je »lejtnikov«.

In med tem, ka so se moški pripravljali, ka do začnili majoš gorpostavlati - neka cajt je trpelo, ka so vrek cujdali k stebli - se pogučim s Tiliko Pucko, stera pravi, ka je sama nej bila »lejtник«. Kak se je tau leko zgaudio, jo pitam. »Tau je bilou tak, ka gda sam ges bila mlada, so majoš postavljali tisti, steri so bili stari dvajsti lejt. Te pa so pravli, ka naj postavljajo tisti, ka so stari 18 let, pa sta dvei generaciji nekak vöspadnili,« mi odgovori in povej, ka gda so prve majoše (te ške pri kapejlici) postavljali, so na vrek tudi žive rauže dejvali. V kravje gobčence pa so dejvali tudi sadje in so plezeli gor. Eni pravijo, ka so v té gobčence notdžali tudi mesau in palinko, in ka je tisti, steri je splezo po stebli gor na majoš, biu veški junak (hós). Toga gnesden nega. Nej samo zatau, ka je majoš zdaj višiši, tudi zavolo varnosti. Franc Zadavec, steri je že duga lejta tisti, ka glavno rejč ma pri postavljanji majoša, pravi, ka je vala baugi vekši nesreč nej bilou, »edino večkrat se je zgaudio, ka je prišo viher in nam je vrek dojpotrlo. Ednauk v cajt drüge svetovne

bojne, 1941. ali 1942. leta, so bili trgé skvardjeni, ovak pa so lidge nej bili na kvari«. Pri postavljanji majoša »lejtnikom« pomaga dosta možakarov, steri pauleg rauk v pomauč majo

Franc Zadavec je že duga lejta tisti, steri glavno rejč ma pri postavljanji majoša

lesene škarje, lestvice in pinkače. Tau je takša šker, ka so je negda sveta meli pri vsakšom

Ena od štiri kroun

cimpranom rami, steri je meu strejo iz slame. Ponūcali so jo zatau, ka se je slama doj s streje vlačila, če je gorelo. »Naš pinkač samo špico ma, nema dvei aklinov,« ške povej Franc Zadavec po tistom, gda srečno gorpostavijo 98. majoš. Potem se ške vužge kres, »lejtники« pa pripravijo kulturni program, v sterom je tudi letos nej smela faliti Marijna pesem Spet kliče nas venčani maj.

Tekst in kejpj: Silva Eöry

Postavili smo majpan s pomočtjav žensk

Kak vsakšno leto zdaj smo pa nasé vzeli tau veliko delo - kak Porabsko kulturno in turistično društvo pa Narodnostna samouprava Andovci - ka na

tau ne ovadim, gde je, zato ka majpan vsigdar kradniti trbej. Tau je tak bilau prvin, tau je tak zdaj, pa tak ostane, dočas de svejt stau, bar pri nas.

Vejndrik tak dvanajset je nas vselo na traktor, steri smo šli v gauško, ali še več, dapa tau je samo te dobro, gda baur nesti trbej. Te gda voodberemo, steroga aj poderemo, te bi baukše bilau, če bi nas menje bilau, zato ka vsikši drugo drejvo vözagledne, vsikši drugo drejvo ške vöpodrejtji. Tak ka nej je bilau léko se odlaučiti, steri baur se podere, najbola pa zato, ka skur vsikši je krivi bejo. Tašo gauško sem še nikdar nej vido, leko

stere so ženske vlekli. Brezi pa vöpodložili, potejm smo tauga, tak mislim, bi vez- te aldomaš spili, ka smo tau

Tak smo baur nesli iz gauške

1. maj andovskim deklam pa vsem ženskam majpan postavimo. Tau nam že dobro dé, zato ka več kak tresti lejt tauma, ka smo prvoga postavili še tam spodkar v müzgi, gde se je nam skur vsakšno leto vöobrnó. Ka je nas zdaj fejt

ka taša je zemla ali vsigdar z ednoga kraja veter fudi, dapa proto vrekí so vsi vugnjeni bili. Gda smo že tau mislili, ka nika nede, ka bi leko kaj podrli, gnauk se je samo eden nam skazo. Lejpi dugi, tenki, ranč taši, kak smo ga iskali, zato pa brz smo ga podrli pa smo ga že pelali, bola bi pravo, ka smo ga vlekli. Vrejek smo vcuj k kaulam zvezali, steblo smo pa vlekli za seuv, dostakrat tak, ka smo cejlo paut dolazaprlí. Gda smo baur na ograd potegnili, tam smo te najprvin skaurdjo dola- olüpalí z obličnjaki. Potejm so moški malo leko počivali pa pili, dočas so ženske vrejek okinčale s pantlikami. Kak vsigdar zdaj smo tö eden glaž vina gorzvezali za tiste,

Duge vauže so na veliko pomauč bile, gda smo ga postavljali

mantralo, tau je tau bilau, ka tisto gauško, gde smo do tejša mau sejkali majpan, so lani podrli, tak ka edna betva je nej ostala. Dosta sem zmišlavo, gde bi leko vsekli, zato ka lejpi baur, steri je tenki pa visiki, težko se najde, najbola v dolaj rasté. Nej je léko bilau, dapa najšo sem tašo gauško, gde se še najdejo taši borauvge,

steri so tak batrivni pa močni, ka do vreká plejzdijo, tisti si tau vino leko spijejo. Gda smo mejter pa pau globko lüknjo vöskopali, potejm se je začnilo žmetno delo, zato ka 23 mejte- rov dugi majpan je trbelo gor- postaviti. Meli smo droge, gaislske vile k postavljanji, dapa najvejša pomauč so trideset mejterov duge vauže bile,

Ženske so ga lepau okinčale, eše liter vina nanga zvezale

Pred staro domačijo stoji 23-meterski majpan

nili, te velki majpan bi ovak nej ladali gorpostaviti. Iстина, zdaj smo dosta pomauči dobi-

velko delo srečno taobredili. Dapa če človek dela pa pidje, te lačen tö grate. Mi smo špejk pekli v ognji, od tauga bola žmano večerdjo bi nam niške nej mogo dati. Gda špejk pečeš, zvün tauga, ka je fejt žmani, še tau je dobro, ka se leko pogučavaš, nejmaš brigo na drüge, zato ka vsikši svoj špejk drži v ognji. Če ga zažgé, tau je njegva briga pa ranč tak tau tö, če se ne speče pa sirauvi ostane. Že se je mej- sec skrijo za veliko grüško, nej samo sonce za brgaum, gda

Po flajsnom deli smo si zaslúžili pečeni špejk

li iz Števanovec, prišli so mali, mladi, deklice, dekle pa vözra- škeni tö.

Gda smo majpan gorpostavili

smo ogenj pogasili pa smo se spucali domau.

Karel Holec

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Milijarde za investicije

Po dugom časi so 2. majuša razglasili tiste projekte, steri so uspešni (sikeresek) bili na Regionalnem operativnem programu. Zdaj se že vej, ka več kak 24 milijard forintov podpore dobijo naselja v Železni županiji v prvom krogi. S tejm do se taše investicije začnile, kakšni že več deset lejt nej bilau v našoj regiji. Sombotel je do tejša mau že 8 milijard forintov daubo za investicijo pa še telko čakajo na tau leto. V tistoj krajini, kak je Sombotel, de se v Nardi, Balogunyomi, Bucsú pa v v vesi Sé delala kanalizacija. 152,8 milijuna forintov se še pocera za kolesarsko paut med Sombotelom pa med vasico Sé, zvün tauga se še obnovita vrtce v Pornóapáti, na Fertőcsatári pa osnovna šaula. Dapa vsi varaši v Železni županiji - Sárvár, Celldömölk, Kőszeg, Répcelak, Bük, Vép pa Csepreg - so dobili več stau milijonov forintov. Ranč tak male vasi so tö dobile peneze, stere etak večdesetletne probleme si leko rejšijo. Obnavljali do se jaslice, vrtci, socialne inštitucije, zdravstveni domovi pa še dosta vse drugo. V 3. volilnem okrožju sta Körmend pa Monošter dobila peneze za investicije v industrijski coni. Dapa največ penez dobi mesto Vasvár za tržnice pa za kmetijsko logistični center, zato ka etak škejo pomagati, aj se lokalni produkti bola leko odavajo. 300 milijonov forintov je daubo projekt z naslovom Razvoj kolesarskega turizma v Železni županiji. Ta kolesarska paut de poveza med državno mejo, varašom Celldömölk pa med termalnimi kopališči v Železni županiji. V rezervi je še ostalo 759 milijonov forintov za razvoj turizma, ka se sledkar raztala.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Ciljno usmerjen nadzor na meji

Po tistem, ko je na meji s Hrvaško policija začela izvajati sistematičen nadzor vseh potnikov, tako tistih iz članic EU kot tistih iz tretjih držav, je pogosto, predvsem na večjih mejnih prehodih, prihajalo do daljših, tudi večurnih, čakalnih dob. Predsednik vlade Miro Cerar in njegov hrvaški kolega Andrej Plenković sta se v Bruslju sešla s predsednikom Evropske komisije Jean-Claudom Junckerjem zaradi gneče na mejnih prehodih po uredbi o nadzoru na schengenski meji. Po srečanju je Cerar poudaril, da bo v primerih, ko se bo pojavil več kot 15-minutni zastoj, mogoče preiti na ciljno usmerjen nadzor na mejnih prehodih s Hrvaško. Juncker pa je poudaril, da Slovenija korektno izvaja uredbo o sistematičnem nadzoru. Obenem pa je napovedal tudi, da bo imela Hrvaška od 27. junija popoln dostop do schengenskega informacijskega sistema. Cerar je ob tem poudaril, da Slovenija uredbe ne bo izvajala v škodo Hrvaške, ki ji ne namerava škodovati. Cerar se je že pred tristranskim sestankom srečal tudi s predsednikom Evropskega sveta Donaldom Tuskom. Oba sestanka je Cerar označil kot zelo konstruktivna.

Najnižja starostna pokojnina 500 evrov

Državni zbor je brez glasu proti sprejel predlog novele zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, po katerem bo upokojencem s polnimi upokojitvenimi pogoji zagotovljenih 500 evrov pokojnine. Ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Anja Kopač Mrak je predlog novele označila kot pomemben korak pri zmanjševanju tveganja revščine med upokojenci. Starostnih upokojencev je po podatkih Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije približno 440.000. Prejemnikov starostnih pokojnin s pokojnino do 500 evrov je bilo februarja skupno približno 98.200.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

NAJ CVETJE NA BALKONIH ZACVETI

V trgovskih centrih na veliko ponujajo v maju, za nekatere v najlepšem mesecu, raznovrstno cvetje za zasaditev korit na okenskih policah, balkonih in terasah ali samostojne zasaditve v različno velike posode. Zagotovo si želimo kakovosten nakup balkonskih rastlin, vendar se

Mešana zasaditev: milijon zvončkov in temen sladki krompir

velikokrat zgodi, da cele rastline sploh ne pogledamo, temveč se osredotočimo na trenutno cvetenje rastline in ceno. Doma razočarani ugotovimo, da so rastline, predvsem korenine, v slabem stanju in čez nekaj dni začnejo propadati. Zato je boljše, da ne sledimo trenutnemu navdihu, ampak si prej narišemo načrt hiše in vanj vrišemo strani neba, da bomo lahko za vsako lego izbrali primerno cvetje, in šele nato gremo nakupovat. Trgovci v nakupovalnih središčih bi radi rastlinje na hitro prodali, saj so njihove zaloge velike, zaradi česar je tudi nižja cena. Vsekakor pa je najbolje kupovati cvetje pri strokovnjaku - vrtnarju, ki vam svetuje pri izbiri in oskrbi.

POMEN ZEMLJE - SUBSTRATA

Najpogostejša napaka, ki jo delamo pri nakupu, je, da se odločamo za poceni substrat. Rastline bodo dobro uspevale le, če jih posadimo v kakovostno zemljo, ki vsebuje zadostno količino glistih delcev. Izkušnje vrtnarjev kažejo, da se slabotne sadike cvetja v kakovostni zemlji veliko

lepše razvijejo kot lepe sadike v slabi zemlji. Tako se zgodi, da cvetje, posajeno v poceni zemljo, kmalu roma na kompost, mi pa moramo kupiti novo cvetje in zemljo, to pa je povezano z izdatki in dodatnim delom.

KATERE RASTLINE IZBRATI

Balkonske rastline izbiramo zmeraj glede na rastišče, kajti

ne pa enkrat tedensko. Rastline potrebujejo tudi ustrezno oskrbo z vodo. Najprimernejše je jutranje zalivanje, ker odvečna vlaga čez dan izhlapi, če pa zalivamo zvečer, se okrog rož napravi mikroklima, ki lahko izzove razvoj bakterij ali gnilobe. Pazimo, da balkonskih rastlin ne zalivamo po listih.

Za mešane zasaditve uporabimo večja in globoka korita, ki zagotavljajo bolj zdravo in bujno rast rastlin do jeseni. Ko korita zasavimo, jih postavimo ob zunanjo steno hiše in jih čez noč pokrijemo z vrtno kopreno, da rastline zaščitimo pred morebitnim mrazom. Prav tako jih ob zač-

do uporabe svežih poganjkov v kuhinji, poleg tega se dajo izvrstno kombinirati tudi s cvetočimi rastlinami, saj zagotavljajo večjo privlačnost tovrstnih zasaditev.

RASTLINE ZA SENCO

Severna in vzhodna stran hiše dobita manj sončnih žarkov, zato bodo tam uspevale gomoljne begonije (begonia), fuksije (fuksia), čveljčki (papucsvirág), kapucinke (kerti sarkantyúka), torenije (torénia), pisanolistni bršljan (borostyán) in vodenke (törpe nebánsvirág/vízvirág).

Zakaj rože ne uspevajo? Lansko

Begonija za senco ali polsenco

ni močni pripeki zasenčimo, da sonce ne bi zažgalo občutljivih listov.

RASTLINE ZA SONCE

Na sončni strani hiše, kjer bo rastline na vrhuncu sezone treba zaliti tudi dvakrat dnevno, bodo za pisano razkošje poskrbele pelargonije (muskáti), verbene (vasfű), portulak (porcsin), dipladenija (tölcsérjázmin), krvomočnica (golyaorr), smilj (szalmagyopár) in bidens (farkasfog). Tudi začimbnice (fűszernövények), kot so pisanolistni in ananasov žajbelj, origano, limonin timijan, viseči rožmarin, viseča jagoda, sivka, in še nekatere druge rastline se bodo očarljivo razraščale na sončni strani. Nekateri ljubitelji se zadnje čase prav radi odločajo za začimbnice in dišavnice, ker omogočajo neposreden dostop

leto me je znanka povabila, naj pogledam, kaj je narobe z njenimi rožami v koritih. Pa veste, kaj sem ugotovila? Rastline preveč premika, se jih prepogosto dotika in preveč zaliva. Ni jim dopustila in omogočila, da bi se nemoteno razvijale. To je tako kot pri otrocih, ko starši ne pustijo otroku, da bi se samostojno razvijal, ampak ga kar naprej opominjajo in popravljaajo.

NAMIG

KOPRIVA PROTI UŠEM

Uši lahko preženemo s koprivami, ker vsebujejo veliko mravljične kisline. Kilogram svežih kopričnih listov stresemo v plastično ali leseno posodo, nato pa liste prelijemo z desetimi litri vode. Po 24 urah precedimo in poskropimo ušive rastline.

Besedilo in fotografiji: Olga Varga

Tekmovanje v slovenščini

V enem letu velik napredek pri učencih

25. aprila je v Monoštru v Slovenskem domu potekalo tekmovanje v slovenščini za učence 7. in 8. razredov dveh dvojezičnih osnovnih šol (Števanovci in Gornji Senik) in za male gimnazijce monoštrske gimnazije. Tekmovanje vsako leto organizira Državni zavod za šolstvo (Budimpe-

Zmagovalka tekmovanja Dóra Doszpot

šta) za vse narodnosti v državi in je sestavljeno iz dveh delov: pisnega in ustnega. Porabski učenci so pisni del – jezikovni test in spis – napisali že v mesecu februarju na šolah, na ustne naloge pa so se pripravljali na podlagi danih tem.

Finala so se udeležili štirje učenci, vsi štirje hodijo na gimnazijo Vörösmarty v Monoštru, njihova učiteljica je Irena Fasching Libritz, s tremi od njih intenzivno dela na urah predvsem učiteljica-asistentka Metka Perger.

Učence, učiteljico in ostali članice komisije (višjo svetovalko za porabsko

Člani komisije, učenci in njihova učiteljica

šolstvo Valerijo Perger in glavno urednico Marijano Sukič) je pozdravila vodja glavnega oddelka Državnega zavoda za šolstvo Agi Kállay, ki je postavila pomembnost maternega jezika.

Učenci so posamično poročali o dani temi, nakar so se člani komisije pogovarjali z njimi, da bi ugotovili, kako suvereni govorci slovenskega jezika so. Pri točkovanju so upoštevali vsebino in slovnično pravilnost. Komisija je ugotavljala, da so bili vsi učenci dobro pripravljeni in so se od lani precej razvili tudi v prosti komunikaciji. Hkrati je ogorčeno ugotavljala, da se tekmovanja ni udeležil noben učenec z dveh dvojezičnih šol. Na tekmovanju so sodelovali Dóra Doszpot, Eszter Kovács, Zsolt Lang in Júlia Nagy, prvo mesto je zasedla Dóra Doszpot, ki obiskuje 3. razred gimnazije (7. razred OŠ).

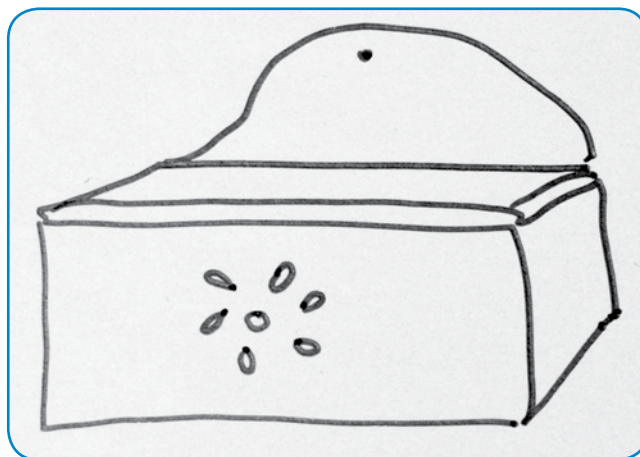
Učenci so tokrat dobili le diplome, nagrade bodo prejeli v Budimpešti, na skupni prireditvi vseh narodnosti na Madžarskem.

M. Sukič

V künji inda in gnes (18)

Solarnica – solnica – sórtartó

Solarnica je v künji inda na steni visala, pauleg špajeta. Tak je vertinja sau vsikdar pri rokaj mejla. Pa zatok tö, ka je sau vsikder süja bila. Za toga volo pa je mogla biti iz lesa. Zvekšoga je mejla vrnjico tö. Ništarne solarnice so bile pofarbane z malimi raužami, ali kak ovak vöokinčane.

Gnes so solarnice iz glažojne ali plastike. Za toga volo pa moremo v sau malo riža djati, aj ne grata mokra.

Marija Kozar

Pogače z bučnim oljem

Kdo ne bi maral bučnega olja? Njegovega prijetnega vonja in posebne arome? A ste ga že poizkusili v pogačah? Tudi tam je enkrat po barvi in okusu. Pogače z bučnim oljem boste hitro spekli, jih ponudili zraven čaja – odraslim lahko ponudite tudi kozarec vina. Kako jih pripraviti? Ponujam vam moj osebni recept.

V skledo dam 60 dkg moke, v 1 dl mlačnega mleka pa malo sladkorja in eno kocko (40 gramov) kvasa. Raztopim 25 dkg margarine ali masla. Vse to dodam k moki in z enim jajcem ter enim rumenja-

kom omesim testo. Dodam toliko kisle smetane, da dobim srednje mehko testo. Testo pustim 20 minut počivati, potem ga razvaljam za prst debelo. Poškropim ga z bučnim oljem (ne varčujte z oljem), ga zložim in ga dam spet počivat. (Če imam dovolj časa, ga trikrat ali štirikrat razvaljam, poškropim in dam počivat.) Iz testa na koncu z modelčkom izrežem pogačke, jih položim na pekač in premažem z jajcem. Po želji jih lahko potresete tudi s kumino. Pečem jih v vroči pečici tako dolgo, dokler ne postanejo zlato-zelene. Ponudim jih še rahlo tople.

Dober tek vam želi:

László R. Horváth

... DO MADŽARSKE

V pralamentu proračunski zakon za leto 2018

Vlada je prejšnji teden vložila v parlamentarno proceduro osnutek proračunskega zakona za naslednje leto. Proračun za leto 2018 računa z 4,3-odstotno gospodarsko rastjo z 2,4-odstotnim primanjkljajem in s tremi odstotki inflacije. Generalne postavke proračuna v številkah so: prihodki: 18 740,713 milijard forintov; odhodki: 20 101,363 milijard forintov; primanjkljaj: 1360,65 milijard forintov.

V primerjavi z letom 2017 se bodo za 20 odstotkov povečale normativne podpore, za 7 odstotkov podpore za gradnjo hiš in stanovanj, za 8 odstotkov storški unijskih projektov in za 7,8 odstotka več bo namenjeno pokojninskemu skladu. Hkrati se bodo za 30 odstotkov znižale podpore za javna dela, kar pomeni 100 milijard forintov minusa na tem področju. Upokojenci lahko računajo s 3-odstotno rastjo pokojnin, po mnenju nekaterih političnih analitikov je bilo to pričakovati, kajti naslednje leto bo volilno leto. Davčne olajšave bodo dobile družine z dvema otrokoma, DDV na gostinske in internetne storitve se bo znižal na 5 odstotkov. Opozicijske stranke menijo, da je vlada pripravila proračun »bogatih«, saj ni znižala DDV na osnovne prehrabene artikle (v večini primerov je še zmeraj 27 %), temveč na storitve, ki se jih lahko poslužujejo le bogatejši. Po mnenju nekaterih strank živi v državi pod pragom revščine okrog štiri milijone ljudi.

Umrj je dr. György Juhász

Umrj je dr. György Juhász, hugarolog, literarni zgodovinar, ki je bil med letoma 1981 in 1988 prvi madžarski lektor Univerze v Ljubljani. Leta 1985 je pripravil program novoustanovljene madžarske katedre Univerze v Mariboru. Med letoma 2004 in 2009 je bil gostujoči profesor Univerze J. J. Strossmayer v Osijeku, kjer je pomagal pri ustanavljanju madžarske katedre. Objavil je več kot sto publikacij in nekaj zbirk. Zadnje čase je raziskoval zamejski madžarski prostor.

O PODOBAH ŽENSKE IN MATERE V LIKOVNI UMETNOSTI

*Gledal ji je v oči
tako dolgo,
dokler v njih
ni zagledal sebe.
Potem se je zadovoljen
obrnul
in odšel.*

(Neža Maurer, *Tako dolgo*)

Ženska je imela v zgodovini umetnosti venomer vlogo matere, lepote, muze, duhovnega bitja, ljubice, svetnice, tudi čarovnice in angela hkrati ter istočasno hranilke življenja. Vedno je bila za likovne umetnike vir inspiracije, saj so jo v svojih upodobitvah prikazovali kot svoj navdih in gledalcem v različnih zgodovinskih obdobjih ponujali na ogled svoje umetnine in s tem tudi svoje sanje. Odslikavali so lastna občudovanja, bojazni in strahove do ženske podobe, a tudi vere in prepričanja do nje, saj je ženska vendarle tisti del enega telesa, ki moškega dopolnjuje.

Tako kot se je skozi stoletja v evropskem prostoru spreminjalo ozračje v oblikovanju umetnostnih slogov, tako so vplivi prihajali tudi na slovensko področje in naš narod jih je sprejel za svoje, tudi za svete. V slovenski likovni umetnosti nastopa ženski lik v različnih trenutkih in v različnih tehnikah. V tem primeru imam še posebej v mislih Marijine podobe, saj imajo nekatere izmed njih posebno mesto v naši deželi. V gotiki je bil pri Mariji izpostavljen predvsem njen materinski vidik – Mati Božjega ljudstva – in tako je temeljna oznaka v tem času »*Naša ljuba gospa, imenovana tudi »Notre Dame« ali »Unsere Frau«*. Pojavlja se kot stoječa celopostavna figura z Jezusom v levici, vendar je s krono in žezlom zaznamovana kot kraljica. Namesto žezla lahko ima v roki tudi lilijo, vrtnico ali jabolko. V tem primeru izpostavljam primer reliefa Marije Zavetnice na Ptujski gori.

Medtem pa je naslednje, baročno stilno obdobje prikazalo spet drugačno upodobitev Marije. Takšen primer je delo slikarja Leopolda Layerja, ki je na Kranjskem deloval kot podobar v delavnici svojega pokojnega očeta Marka. Milostno podoba Matere Božje, ki jo je naslikal leta 1814, je ljudstvo poimenovalo kar »*Marija Pomagaj*«. Pri Marijinih upodobitvah v baroku na splošno izrazito izstopa čustvena nota, v prizorih pa vladata baročna drama in pobožna patetika. Layerjeva Marija je naslikana v oljni tehniki in poseduje mili čut, kar še dodatno poudarja Jezušček v njenem naročju. Obraz ji zaznamuje nežen sme-

hljaj, na sebi pa ima nošo, krojeno po tedanjem običaju. Leta 1907 je z dovoljenjem papeža Pija X. ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič Layerjevo *Marijo Pomagaj* tudi okronal. Pa še to: iz *Slovenske škofovske konference* sporočajo,

Leopold Layer, *Marija Pomagaj*

da se začetki češčenja *Marije Pomagaj* povezujejo z začetkom ter javnim izražanjem slovenske narodne identitete. *Marija Pomagaj* pomeni močno in pristno duhovno

Janez Vurnik ml., *Marija z Jezusom*, 1878

vez med Slovenci doma in po svetu. Pred njeno podobo je nadškof dr. Alojzij Šuštar posvetil slovenski narod Mariji, pri njej pa se je ustavil in molil kot romar tudi papež *Janez Pavel II.*

Duhovna gibanja, ki so se nakazala ob koncu 18. in v začetku 19. st., so se začela polno uveljavljati po dunajskem kongresu leta 1815. Slikarji so v svojih delih pričeli poudarjati prisrčnost urejene družine, varnega domačega zavetja, kar ponazarjajo tudi do visokega sijaja zloščena platna. Čitljive poteze čopiča ujamejo vsako malenkost in detalj – drobne predmete, okrasje, čipke in nakit – idealizirano ozadje pa se neredko prelije v romantično, s portretirancem neposredno povezano realno domače okolje.

Značilen predstavnik tega časa je Prešernov prijatelj Matevž Langus, na Dunaju izšolan Kamnogoričan. Bil je eden izmed tipičnih slikarjev, ki je dosegel kakovost v svojih portretih. Izražal se je v bidermajerskem slogu in v le-tem je upodobil Portret svoje žene. Naslikal jo je v okolju, kamor so ženske dolgo časa sodile, doma pri delu. Pri svojih delih si je prizadeval predvsem za zunanjo podobnost likov – a portret, ki ga je ustvaril, ima tudi precej globlje psihološko ozadje. Prav otipljiva je nežnost, s katero obravnava ženo. Ob tem se prav tako ne da prezreti, kako velik čut je imel slikar za upodabljanje drobnih stvari in izredne ljubkosti, ki jo izžareva njen obraz.

V obdobju realizma nas pozdravlja čudovit primer portreta matere Kofetarice (1888), vrhunsko delo slikarke Ivane Kobilice. Gre za nasmejano ženo, toplega materinskega pogleda, ki se predaja užitkom ob srkanju kave, kar nam sporoča z vso svojo naslikano mimiko. Na njej dostojanstveno prevladujejo temne barve, sijoče poudarjeni pa so zgolj obraz, roke, ovratnik ter skodelica kave.

Zelo zanimiv ustvarjalec v tem obdobju je bil kipar Janez Vurnik mlajši. Proučeval je vse zgodovinske sloge in jih obvladal od arhitekturnih in kiparskih prvin do ornamente. Sledil je tuji strokovni literaturi in dopolnjeval očetovo knjižnico, ki je vsebovala nad 700 enot. Oltarje, cerkveno kiparstvo in drugo cerkveno opremo je oblikoval največ v novorenesančnem slogu. Tak primer je tudi njegovo kiparsko delo *Marija z Jezusom*

1905 upodobil portret svoje žene, ki izraža izreden čut do ženskega lika. Gre za model z rahlo nagnjeno glavo, čutno zasanjanim pogledom, z zastrtim nasmehom, domačno odprto bluzo in izrezom – izžareva prisrčnost in privlačnost, kar daje

Matevž Langus, *Portret žene*

sliki manj zapet značaj. V osnovi realistična podoba je vsrkala secesijsko prosojnost; zato je umetnikova belo oblečena žena pred svetlim ozadjem dvakrat svetla. To pa je

Ivan Vavpotič, *Moja žena*

Matej Sternen, *Na divanu*

iz leta 1878. V tej upodobitvi v vsej svoji polnosti in milini nastopi izklesana ljubezen in povezanost med materjo in otrokom.

Slikar Ivan Vavpotič je okoli leta

zanimivo in povsem nasprotno od Kobilčine *Kofetarice*.

V tem času se je na Slovenskem že udomačeval impresionizem, z našimi štirimi velikimi slikarskimi

ustvarjalci, kot so Jakopič, Grohar, Sternen in Jama. A le Matej Sternen je bil med njimi edini, najbolj naklonjen upodabljanju figure. Bil je mojster bleščečega meščanskega portreta. Če povežemo njegovo slikanje ženskih aktov s figuro, kot je njegovo delo *Na divanu*, potem je to učinkovit skupek, ki kaže na tipične Sterneneve svetlobne in barvne značilnosti. Motiv predstavlja intimističen prizor dekleta v sanjarjenju. Vidimo lahko, da ženski lik izrazito poudarja poigravanje svetlobe in sence v predstavitvi mlajše dame v meščanskem okolju nekega salona. V trenutku, ko si upodobljenka podpira glavo, je pri dami bolj izpostavljen vidik melanholije, kot pa trenutek matere ali žene.

Ekspressionistični umetniki, ki so sledili prej omenjenemu slogu, so bili prav tako odprti portretom, ki so prodirali v človekovo notranjost, še posebej v duševnost umetniških prijateljev in skrivnostnih žensk. Tako je eden izmed predstavnikov tega obdobja, Veno Pilon, leta 1925 upodobil portret *Rusinje*. Gledalce je presenetil spet z novim obličjem upodobljene dame. Na prvi pogled se nam morda zdi nekoliko robustna in povsem nasprotna od Sterneneve. Pa vendar, saj tudi gre za povsem nasproten slikarski stil. Portretiranka je predstavljena z dinamično ritmiko plameneče postave, s poudarjenim pogledom in vabilom napol priprtih ust. Njen notranji nemir povzemajo in stopnjujejo močne kretnje, ki spominjajo na ples in skozi katerega nam umetnik nemo izgovarja skriti pomen njenega poslanstva.

V prispevku gre za kratek sprehod skozi nekaj različnih stilnih obdobj, pogled na nekaj različnih umetnikov – v začetku celo neznanih – ter na nekaj različnih mater in žena. Lahko bi rekli, da je to področje zelo plodovito in vsestransko v slovenski umetnosti in kulturi nasploh. Že če se samo spomnimo na našo književnost in na Ivana Cankarja. V slikarstvu pa nas vedno znova pritegne na eni strani tista barvna, sijoča razsežnost, ki je očitno naslikana ali izklesana na ženskem portretu – medtem ko se na drugi strani vedno znova sprašujemo o poslanstvu žene. A odgovor je jasen. Njeno poslanstvo je najlepše od vseh, saj je ženska ob nastajanju in rojevanju novega bitja najbližje najgloblji skrivnosti – skrivnosti življenja samega.

Mojca Polona Vavpotič

Slovenske zgodovinske pripovedi - 19.

»Gda se dragi v Ameriko odpravla«

Prausno lüstvo na Slovenskom je na konci 19. stoletja dosta dugov mejlo, grūnti so se drobili. Vsikdar več je bilau delavcov, vsi so bejžali

več Slovincov odvandrivalo s Kranjske, kak liki se je je tam naraudilo. Na Primorskem se je največ lidi spakivalo z Goriškoga, v varaši

bregaj so bile takše doline tō, v šteraj je ostalo samo frtau domanjoga lüstva. Lidi je na tihinsko gnalo želenje po baukšom žitki. Ovak so pelali na Nemško ali v Meriko, nej blejdi, lačni pa obvūpani bili, liki krepki, puni moči, s sebov pa so pelali najbaukše ženske.

Djenau se ne more zračunati, kelko Slovincov se je do prve svetovne bojne vō z Monarhije (tak avstrijskoga kak vogrskoga tala) spakivalo. Tam so nej gorspisali narodnosti, liki samo dmanji rosag. Donk so v Meriki leta 1910 zamerkali materni gezik tō: lišta je vkūpzračunala kauli 120 gezero Slovincov prve ino 60 gezero drūge generacije. Ništerni pa tak cejnijo, ka se je s slovenski krajin Monarhije vōspakivalo celau 300 gezero lūdi, dvej tretjini v ZDA (USA), edne vekše skupine pa v Argentino, Kanado, rudarge (bányászok) pa zvekšoga v nemško Vestfalijo.

Depa Slovenci so odišli v vekše industrijske centre v Monarhiji, na Zgornjo Štajersko, Zgornjo Avstrijo ali v ništerne vogrske pa bošnjake krajine tō. Med izseljenci je bilau največ moškov od 20 do 40 lejt, najbolje aktivno lüstvo. Zakonski moški so se na paut podali sami, po en par lejtaj pa so k sebi pozvali svojo držino tō. Leko povejmo, ka se je na dva moška vōpakivala edna ženska - na Kranjskom je sploy dosta aktivni žensek ostalo.

Ne smejmo pa pozabiti na takzване »aleksandrinke«. Tau so bile zvekšoga ženske iz Vipavske doline, Krasa (Karsztvidék) ino Goriške, štere so delale v Egiptomi kak slūžkinje ino nadajale deteta. Leta 1887 je bilau v tom rosagi več kak pet gezero slovenski dejkeu. Mlade dekde z vesnice Domžale pri Ljubljani pa so v New Yorki

ino po drūgi vekši merkanarski varašaj redile ino odavale slamnate klabūke. Od 1880-i lejt dale sta dmanji pa tihinski kapital na gnešnjoj slovenskoj zemlej napravila nauve industrijske veštauke: v Radečaj papérnico za posaban papér, v Ljubljani kartonažno fabriko za odavanje kartona za industrijo, v Trziči pa so začnili rediti črejlve, sledik pa eške bombaž (pamut). Kemična industrija je ranč tak krepka gratala: v Maribori so napravili fabriko za žajfe, v Ljubljani pa za keldje. V primorskoj Izoli sta gratali dvej fabrike za ribje

zarnaj, metalnoj, lesnoj pa živilskoj industriji, ali pa so zidali zidine. Drūgi so delali v menjši veštaukaj, gde so meli mašine, štere so najbolje nūcali pa so delali za takše kúpce, štere so dobro poznali. Največ industrijski firm je bilau po varašaj pri južnoj (Maribor, Celje, Ljubljana) pa gorenjskoj železnici (Kranj, Jesenice). Po tej mejstaj je vsikdar več lüstva delalo, zavolo toga je rasla populacija po varašaj. Vsikdar menje je bilau pavrov, depa eške v leti 1910 se je dvej tretjini lüstva spravalo s paverstvom.

Gospodarstvo v slovenski

Cerkev svetoga Jožefa, štero so v merkanarskom Bethlehemi dali zoizdati katoličanjski vōrnice iz Slovenske krajine

z vesi. Migracija je ūšla zvekšoga na tihinsko, v bogate evropske rosage, največ pa v Meriko. Tau pa zatok, ka je dmanja industrija nej zavolē krepka bila, ka aj bi vsem Slovincem delo pa krū dala.

Izseljevanje ali odvandrivanje s Slovenskoga je bilau samo eden tau vekšoga procesa, šteri se je v Monarhiji začno na konci 1860-i lejt. Deset lejt prva se je z avstrijskoga tala vōspakivalo samo 30 gezero lūdi, med 1880 pa 1890 že 250 gezero, od 1890 do 1900 pa skoro 500 gezero. Največ lüstva je odvandrivalo v šestlejtnoj krizi po leti 1907. 90 procentov lüstva se je spakivalo v Meriko, kama je prišo vsikši štrti človek iz Avstro-Ogrske. V avstrijskom tali monarhije je izseljevanje najbolje krepko bilau v tazaostanjeni krajina: v Galiciji, Bukovini ino Dalmaciji. Slovenske dežele so bile bole bogate, donk se je dosta lüstva taspakivalo: največ lidi je odišlo s Kranjske, Spaudnje Štajerske pa Koroške, sploy dosta pa se je je odselilo s Slovenske krajine tō (gnešnje Prekmurje pa Porabje). V slejdnji šestdeseti lejtaj pred prvov svetovnov bojnov je skoro

Trsti na maurdji pa je bilau djenau naaupek: tá je prišlo več deset gezero lüstva z drūgi krajin.

Menjše skupine so se ovak že v 1820-i lejtaj napautile v Meriko. Med njimi so bili misionari kak pūšpek *Friedrik Baraga*, šteri je živo med Indijanci pa o njinom žitki pa geziki napiso knige tō. Med prvimi »merkanarskimi« Slovinci smo najšli »krošnjare« iz Bele krajine, šteri so odavali svoje produkte po vekši varašaj kak na priliko v Chicagoni.

Po konci merkanarske državljanske bojne (polgárháború) so se po leti 1865 v »rosag slobaudnosti« spakivali pavri z gorenjskoga Bleda, Dovij ino Mojstrane, štere je v Meriko (v rosag Minnesoto) pazuvo misionar, komisar za migracije *Franc Pirc*. V 1870-i lejtaj je izseljevanje v Združene države (USA) vsikdar krepšo, v 1880-i lejtaj pa celau masovno gratalo.

Zakoj so srmacke bejžali v Meriko? Agrarni sektor je biu v krizi, industrija pa se je preveč pomalek krepšala. Med izseljenci je bilau največ pavrov brezi grūnta, lapcov ino srmački veški sinauv pa čeri. Po slovenski

Šifri prauti »obečanoj zemlej« so pelali zvekšoga s Francuske ali Holandskoga

konzerve, polaganje železniške štrejke pa je pomagalo lesnoj industriji.

Na začetki 20. stoletja je vlada Monarhije probavala nacionalna svajūvanja rejšiti s pobaukšanjem gospodarstva, ka aj bi lidgé s kem baukše živeli. Med Pragov pa Trstom so napravili železniško štrejko prejk slovenski krajin, tak je gratala takzvana »bohinjska železnica«, blūzi štere je bilau vsikdar več veštaukov pa fabrik. Od tistoga mau je biu vsikdar krepši dmanji kapital. Napravili so »Ljubljansko kreditno banko«, za en malo pa »Jadransko banko« v Trsti.

Gda so staučili v nauvo stotletje, je 80 procentov delavcov delalo v rudnikaj, žele-

krajinaj je konec habsburške monarhije dočakalo z modernov prometnov pa finančnov infrastrukturev. Bilau je zavolē kapitala z daumi pa tihinskoga, tak so leko meli najnovejše produkte ino bili konkurenčni doma pa indrik. Odvandriovanje je pomagalo tō: nej je bilau višesnjoga lüstva, izseljenci pa so domau pošilali dosta penez. Na vsikdar več mejstaj je bila elektrika, vsikdar več je bilau turizma. Če rejsan je industrija nej tak krepka bila kak v nemški krajinaj, je Slovenija po konci prve svetovne bojne v nauvi jugoslovanski rosag staučila kak njegvi najbolje razviti tau.

-dm-

Upokojenci iz Monoštra kegljali v Radencih

V Radencih so se predzadnji dan četrtega letošnjega meseca, (Leibnizta) in Bruck/Kapfenberga iz sosednje Avstrije. Z invalidi

Ekipa Društva upokojencev Monošter (Szentgotthard)

je potekalo tekmovanje v kegljanju na kegljišču, po kosilu ob 13. uri pa se je družabno srečanje v enkratnem vzdušju nadaljevalo v DOSOR-ju, Domu starejših občanov Radenci. Tam je bila tudi slovesna razglasitev rezultatov tokratnega tekmovanja v kegljanju s podelitvijo medalj in pokalov.

Rezultati ženske posamezno - skupaj: 1. Martina Ropoša (M. Sobota) 303 podrti keglji, 2. Zorjana Kurboš (M. Sobota) 291, 3. Anica Pajek (M. Sobota) 269, 4. Anica Antolin (M. Sobota) 268, 5. Elfriede Hočevár (Lipnica) 268 itd. Rezultati ženske posamezno (samo tekmovalke

tati moški posamezno - skupaj: 1. Jože Martinuzzi (M. Sobota)

Ženske (tujina): J. Harkai (3), E. Hočevár (1), I. Laki (2)

29. aprila, tradicionalno srečali invalidi treh sosednjih držav: Slovenije, Avstrije in Madžarske. Medobčinsko društvo invalidov Murska Sobota, ki ga že vrsto let uspešno vodi Rudolf Kulič, je pripravilo tekmovanje v kegljanju na klasičnem kegljišču. Sodelovale so tekmovalke in tekmovalci Medobčinskega društva invalidov Murska Sobota, športne sekcije Društva upokojencev iz Monoštra (Szentgotthárd) na Madžarskem ter iz Lipnice

Madžarske se beleži že 37 let sodelovanja, a tokrat so namesto iz Sombotela (Szombathely) bili udeleženci in udeleženci iz Monoštra. Sodelovanje z avstrijskimi invalidi pa poteka že 13 let. Od 9. do 12. ure

Moški (tujina): J. Korp (2), L. Jandrasits (1), K. Varju (3)

iz tujine): 1. Elfriede Hočevár (Lipnica) 268, 2. Laki Imréné (Monošter) 237, 3. Harkai Józsefné (Monošter) 222, 4. Szepesiné Fűsz Erika (Monošter) 211, 5. Géczy Józsefné (Monošter) 203 itd. Rezul-

353, 2. László Jandrasits (Monošter) 350, 3. Silvo Martinuzzi (M. Sobota) 343, 4. Janko Kardinar (M. Sobota) 292, 5. Josef Korp (Lipnica) 292 itd. Rezultati moški posamezno (samo tekmovalci iz tujine): 1. László Jandrasits (Monošter) 350, 2. Josef Korp (Avstrija) 292, 3. Károly Varjú (Monošter) 280, 4. Imre Laki (Monošter) 279, 5. Karel Puntigam (Avstrija) 252 itd.

Besedilo in fotografije: Filip Matko Ficko

VELIKONOČNI PRAZNIKI V PREKMURJU (2)

Od Lendave do središča Prekmurja

Iz Lendave smo nadaljevali našo pot v Moravske Toplice. Naše prenočišče je bilo v hotelu Ajda. Ker sem bil že v tem hotelu, sem vedel, da je to zelo dober hotel. Zajtrk in večerja sta samopostrežna, postrežba je odlična, osebje pa zelo prijazno.

Popoldne smo se že kopali v plavalnem bazenu hotela. Terme 3000 Moravske Toplice temelji na črni termomineralni vodi. Kopanje v njej zdravi revmatizem in nekatere kožne bolezni, priporočljivo pa je tudi za rehabilitacijo po poškodbah in operacijah. Moj oče se je zelo veselil tega. Zvečer smo bili malo utrujeni.

Naslednji dan (velika sobota) smo se odločili, da obiščemo Mursko Soboto. To mesto je središče Prekmurja in tukaj je v gradu Pokrajinski muzej. Vreme je bilo spremenljivo in je pihal močan veter. Zato sta se moja mama in žena rajši razgledovali po trgovinah. Bili sta veseli, toda moj oče in jaz se tega sploh nisva veselila. Samo „štiri ure“ sva čakala na ženske. To je moška usoda!

Legenda o laškem zlatorogu

Popoldne smo se peljali nazaj v Moravske Toplice in

midva sva takoj pustila ženski, da gresta po svoje. Odšla sva v prijetno točilnico. V gostilni sva popila nekaj piv. Tudi v Sloveniji radi pijejo pivo. Pivovarni

Evangelikanska cerkev v Moravskih Toplicah

Union in Laško proizvajata svetla in temna piva. Meni tekne laško pivo, Zlatorog. Kolikor vem, pivo je svoje ime dobilo po legendi o kozorogu, plemeniti živali slovenskih gora, ki nosi krono napremagljivega ponosa. V tem duhu vse do danes prinaša svojstven okus z značilno izraženo grenčico vrhunskih sort slovenskega hmelja po več desetletij stari recepturi. V gostilni je obešena tabla: »Minister za zdravje opozarja: Uživanje alkohola lahko škoduje zdravju!« Toda kot sem opazil, tudi tu ne prisluhnejo preveč nasvetu.

Velikonočna nedelja

V restavraciji smo imeli velikonočni zajtrk in smo okusili tudi prekmursko šunko. Po zajtrku smo se sprehajali in si ogledali evangeličansko cerkev. Nekaj trgovin je bilo odprtih, tako sta mama in žena kupili nekaj spominkov. Po kosilu smo znova bili v kopalnem bazenu. Z očetom sva poskusila tudi savno. Čeprav se je oče začudil, da so bili ljudje v savni čisto goli. Po večerji smo se pogovarjali na terasi hotela. Takrat moja starša še nista povedala, kakšno doživetje me čaka na velikonočni ponedeljek.

Attila Fácán

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 12. MAJA
DO 18. MAJA**

PETEK, 12.05.2017, I. spored TVS

5.55 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.00 Vem!, kviz, 11.50 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip: Krščanski center Novo mesto, 16.25 Profil: Dr. Brent Glass, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujša Pepa: Dedi zajec v veselju, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Sladka ptica mladosti, ameriški film, 1.05 Profil: Dr. Brent Glass, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.50 Info-kanal

PETEK, 12.05.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 To bo moj poklic: Tehnik za geodezijo, geodet, dokumentarna serija, 9.35 Bleščica, oddaja o modi, 10.15 Na obisku, 11.00 Hišica v preriji (II.): Govoreči stroj, ameriška nadaljevanka, 11.45 Dobro jutro, 14.05 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Pesem Evrovizije 2017, 17.00 Hišica v preriji (II.): Ponos Walnut Grova, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.05 Pariške skušnjave, francoski film, 21.45 Ukane po kanadsko, razvedrilna oddaja, 22.35 Polnočni klub: Ali mlade sploh še kaj zanima, 23.55 Svetovni popotnik: Ukrajina, 1.00 Glasbeni spoti, 2.05 Zabavni kanal, 5.00 Glasbeni spoti

SOBOTA, 13.05.2017, I. spored TVS

5.55 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.40 Svetovni popotnik: Ukrajina, 11.40 Tednik, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.20 Ambienti, 15.05 Sanje o prihodnosti: Šola prihodnosti, francoska dokumentarna serija, 16.00 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Josipa Lisac, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Neverjetna živalska čutila: Šesti čut, češko-ameriška dokumentarna serija, 17.45 Taksi, kviz z Jožetom, 18.00 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.40 Kalimer: Zvezda je izvaljena, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Pesmi Evrovizije, 21.00 Pesem Evrovizije 2017, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

SOBOTA, 13.05.2017, II. spored TVS

6.00 10 domačih, 6.30 Na lepše, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Dober dan, 9.40 TV poroka 2017, 10.10 Hišica v preriji (II.): Ponos Walnut Grova, ameriška nadaljevanka, 11.00 Nagelj, japonska nadaljevanka, 12.10 Lahko sem srce, dobrodelna prireditelja za osebe s posebnimi potrebami, 13.55 Gimnastika - svetovni pokal, 16.45 Ambienti, 17.30 Hišica v preriji (II.): Vera, ameriška nadaljevanka, 18.20 Ukane po kanadsko, razvedrilna oddaja, 19.15 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.30 Osvežilna fronta: Vozniški izpit, oddaja za mladostnike, 20.00 Umori na podeželju (XVII.): Umor v vinogradu, angleška nanizanka, 21.40 Zvezdana, 22.25 Vlak v Yumo, ameriški film, 0.30 Aritmija, 1.05 Aritmični koncert - Smaal tokk, 2.00 Bleščica, oddaja o modi, 2.35 Glasbeni spoti, 3.35 Gimnastika - svetovni pokal, 5.10 Zabavni kanal, 5.30 Glasbeni spoti, 6.30 Aritmija,

NEDELJA, 14.05.2017, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.10 Nabriti detektiv: Spletno nasilje, nemška otroška nanizanka, 10.45 Prislunimo tišini: Invalidom se prilagaja sodni red in postopki v nezgodah, izobraževalna oddaja, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha: 400 let vincencijanske karizme, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 15.00 Čarokuhinja pri atu: Dolina Soče, 15.20 Modna hiša Velvet: Modri žamet, španska nadaljevanka, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Dinotačke: Stvar, s katero se je Toni počutil varnega, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Medičejci, gospodarji Firenc, koprodukcijska nadaljevanka, 21.00 Inter-

vju, 21.50 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Prihajamo v miru, francosko-avstrijska dokumentarna oddaja, 0.10 Sozvočje svetov - Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije (A. Corelli: Concerto grosso op. 6 št. 3 v c-molu), 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

NEDELJA, 14.05.2017, II. spored TVS

7.10 Duhovni utrip: Krščanski center Novo mesto, 7.40 Glasbena matineja, 8.25 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.15 Neverjetna živalska čutila: Šesti čut, češko-ameriška dokumentarna serija, 10.00 Žogarija, 10.25 Hišica v preriji (II.): Vera, ameriška nadaljevanka, 11.15 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Zvezdana, 13.55 Gimnastika - svetovni pokal, 17.05 Hišica v preriji (II.): Pobegli vagon, ameriška nadaljevanka, 17.55 Dokumentarni feljton, 18.25 Ambienti, 19.00 Z glasbo in s plesom, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Sanje o prihodnosti: Medicina prihodnosti, francoska dokumentarna serija, 20.55 Glasovi strahu: 60 sosek samo za Molučane, koprodukcijska serija, 21.25 Časnik, hrvaška nadaljevanka, 22.25 Diplomacija, francosko-nemški film, 23.50 Vikend paket, 1.15 Glasbeni spoti, 2.15 Gimnastika - svetovni pokal, 3.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 15.05.2017, I. spored TVS

5.55 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.15 Pregreha brez greha, kuharska oddaja, 10.40 10 domačih, 12.00 NaGlas!, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Panoptikum, 14.25 Osmi dan, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 Fircbologi: O izginotju, laku za nohte in orjaških udavih, mozaična oddaja za otroke, 15.50 Z glasbo in s plesom, 16.25 Profil: Uroš Rojko, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Seks, oddaja za mladostnike, 17.55 Novice, 18.00 Mulčki: Ta zagonetna ljubezen, risanka, 18.05 Svet živali: Slon Tembo, risanka, 18.10 Vila Mila: Kaj je narobe?, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio city, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Pisave: Drago Jančar: In ljubezen tudi, 23.40 Glasbeni večer, 1.25 Profil: Uroš Rojko, 1.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.15 Dnevnik, 2.45 Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.10 Info-kanal

PONEDELJEK, 15.05.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 To bo moj poklic: Meteorolog, fizik, dokumentarna serija, 9.15 7 grehov in vrlin, dokumentarni film, 10.25 Halo TV, 11.15 Hišica v preriji (II.): Pobegli vagon, ameriška nadaljevanka, 12.00 Dobro jutro, 14.40 Polnočni klub: Ali mlade sploh še kaj zanima, 16.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Hišica v preriji (II.): Nagajivka, ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Svetovni popotnik: Kolonialna Avstralija, 20.55 Goljufija (I.), danska nadaljevanka, 22.00 Pet majskih dni, slovenski film, 23.15 Samo prek naših trupel, angleška dokumentarna oddaja, 0.50 Glasbeni spoti, 1.55 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 16.05.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.40 Obzorja duha: 400 let vincencijanske karizme, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Studio city, 14.40 Village Folk - Ljudje podeželja: Ekometijstvo na Siciliji, izobraževalno-dokumentarna serija, 15.00 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.35 Otroški program: Op! 15.35 Studio kriškaš: V mesto po presto, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 15.50 Čudogozd: Moč, igrane domišljajske zgodbe, 16.00 Vetrnica: Železni U, 16.05 Srečo kuha Cmok: Tista o mafinih, kulinarika za otroke, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Poldi: Dan, ko je Poldi osvobodil zvezde, risanka, 18.10 Niko: Rešitelj Niko, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Oproščen (II.), norveška nadaljevanka, 20.55 Dosje, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Spomini: Ladica Štriftof, dokumentarna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, Po Sloveniji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

TOREK, 16.05.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 To bo moj poklic: Veterinar, veterinarski tehnik, dokumentarna serija, 8.55 Milijoni skriti v kamnih, dokumentarni film, 9.45 Utrinek - zgodbe priseljencev: Migrantski startupi, izobraževalno-svetovalna oddaja, 10.05 Skrivnosti Yucatana - zid kraljev, dokumentarni film, 11.00 Hišica v preriji (II.): Nagajivka, ameriška nadaljevanka, 11.45 Halo TV, 12.55 Dobro jutro, 15.30 Dober dan, 16.15 TV poroka 2017, 16.55 Hišica v preriji (II.), ameriška nadaljevanka, 17.55 Košarka: liga za prvaka - finale - 1. tekma, 20.00 Kako ostati mlad, britanska dokumentarna oddaja, 20.55 Prava ideja, 21.30 Pesem Evrovizije 2017, 0.55 Glasbeni spoti, 2.00 Košarka: liga za prvaka - finale - 1. tekma, 3.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 17.05.2017, I. spored TVS

5.40 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.45 Pisave: Drago Jančar: In ljubezen tudi, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju: Uroš Macerl, 14.35 Duhovni utrip: Krščanski center Novo mesto, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice: III. OŠ Celje in OŠ Milojke Štrukelj Nova Gorica, kviz, 16.30 Po Sloveniji, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Čarli in Lola: Jaz sem zmaga! risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Alex iz Venicea, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Geometrija življenja, angleška nadaljevanka, 0.00 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Po Sloveniji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Info-kanal

SREDA, 17.05.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 To bo moj poklic: Varnostnik, detektiv, dokumentarna serija, 9.40 City folk - Obrazi mest: Maribor, 10.20 10 domačih, 11.05 Hišica v preriji (II.), ameriška nadaljevanka, 11.50 Dobro jutro, 14.10 Dober dan, 15.10 Vikend paket, 16.30 Prava ideja, 17.00 Hišica v preriji (II.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 M. Dekleva - J. Pucihar: Zmaj v Postojnski jami, muzikal za otroški zbor in pevca - rapperja, 20.30 Slovenski izbor za tekmovalje Evrovizijski mladi plesalci, 21.10 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 22.00 Bleščica, oddaja o modi, 22.35 Popšop, 23.15 Ladja norcev, koncert skupine Lačni Franz, 0.15 Glasbeni spoti, 1.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 18.05.2017, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.40 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.20 Nagelj, japonska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Dosje, 14.30 Slovenci v Italiji, 15.00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, oddaja TV Lendava, 15.30 Svetovni popotnik: Kolonialna Avstralija, 16.30 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Gregurman, 18.05 Zu: Zu najde svoje grizalo za zobke, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Osmi dan, 23.40 Panoptikum, 0.35 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Po Sloveniji, oddaja TV Maribor, 1.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.45 Info-kanal

ČETRTEK, 18.05.2017, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.25 To bo moj poklic: Tehnik za logistiko, skladiščnik, viličarist, dokumentarna serija, 9.10 Na lepše, 9.50 Kino Fokus, 10.15 Alpe-Donava-Jadran, 11.00 Hišica v preriji (II.), ameriška nadaljevanka, 12.00 Halo TV, 12.50 Dobro jutro, 15.50 Posebna ponudba, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.35 Neverjetna živalska čutila: Šesti čut, češko-ameriška dokumentarna serija, 17.00 Hišica v preriji (II.), ameriška nadaljevanka, 18.00 Halo TV, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Vina sveta, razvedrilno potopisno kulturna oddaja, 20.55 Avtomobilnost, 21.25 Ambienti, 22.00 Nevidna ženska, angleški film, 23.55 Slovenska jazz scena: Koncert Imer Traja Brizani & Amala s prijatelji v SNG Drami v Ljubljani, 0.45 Glasbeni spoti, 1.50 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

Materam in babicam

učitelj Nino

Moj pes

Pes je lepa žival. Rad se igra z ljudmi. Rad je kosti in meso. Je človekov najboljši prijatelj, ker so ga ljudje že v prazgodovini udomačili. Lahko ga tudi zdresiramo in gremo z njim na tekmovanje. Je zelo močna in pametna žival. Ne mara mačk in ježev. Nima naravnih sovražnikov. Zelo dobro sliši.

Zalán Lang, 8.g (gimnazija)

SLOVENSKA MEŠA
V VARAŠI / MONOŠTRI
BAU
14. MAJA V 16.30 VÖRI

FOTOGRAFIJA TEDNA

*Florenca Baldauf: Moji dve živali in
Moja sestra je praznovala rojstni dan*

Porabje
TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnók

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za
človeške vire (EMMI) ter Urada RS za Slovence v
zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za
človeške vire (EMMI) ter Urada RS za Slovence v
zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 000000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija